

CONTABILITATEA TRANZACȚIILOR INTERNAȚIONALE

1.2. Condiții de livrare în comerțul internațional

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 13-18)

Condiția de livrare este reprezentată de clauzele contractuale ce se referă la determinarea locului și momentului în care, odată cu trecerea mărfurilor de la vânzător la cumpărător, are loc și transferul cheltuielilor și al riscurilor pe care le implică livrarea.

Condițiile de livrare se reglementează conform prevederilor contractului, a regulilor și uzanțelor comerciale.

Importanța deosebită a condițiilor de livrare în contractul internațional, ca și existența a numeroase practici și uzanțe privind livrarea a determinat codificarea unor reguli în acest domeniu, care să servească drept reper pentru lumea de afaceri.

Încă din 1936, Camera Internațională de Comerț de la Paris a publicat o serie de reguli cu caracter internațional privind livrarea, denumite INCOTERMS 1996 (International Commercial Terms), care au fost revizuite de mai multe ori.

INCOTERMS se referă la obligațiile reciproce ale vânzătorului și cumpărătorului într-un contract de vânzare internațională, propunând o serie de reguli pentru interpretarea condițiilor comerciale cele mai frecvent utilizate în comerțul exterior.

Regulile INCOTERMS își extind efectele asupra tuturor etapelor și operațiunilor implicate de transferarea mărfii de la furnizor la beneficiar, făcând referiri exprese la următoarele elemente:

- a) obligația vânzătorului de a livra și aceea a cumpărătorului de a prelua și plăti marfa;
- b) suportarea cheltuielilor de ambalare, care revin, în mod uzual, vânzătorului, cu excepția cazului în care mărfurile se livrează neambalate;
- c) controlul cantitativ și calitativ – vânzătorul este obligat să efectueze toate operațiunile (și să suporte cheltuielile) aferente controlului, în scopul de a pune marfa la dispoziția cumpărătorului, conform clauzelor contractuale;
- d) stabilirea locului de trecere a cheltuielilor și, respectiv a riscurilor, de la vânzător la cumpărător;
- e) obligația vânzătorului de a aviza pe cumpărător că marfa a fost pusă la dispoziția sa sau a cărașului;
- f) încheierea contractului de transport și obținerea documentelor legate de livrare;
- g) obținerea altor documente aferente exportului (importului);
- h) organizarea vânzării și plata taxelor vamale.

INCOTERMS 2000 se bazează pe clasificarea regulilor în patru grupe: E, F, C, D organizate după criteriul obligațiilor crescânde ale vânzătorului. În total sunt 13 reguli INCOTERMS²³, sistematizate pe cele patru grupe și calificate în funcție de modul de transport și tipul de vânzare.

Tehnica folosită în cadrul acestor condiții este aceea de a indica punctul geografic în care marfa este transmisă de la vânzător la cumpărător, cu îndeplinirea anumitor obligații. În mod normal în acest punct obligația de organizare a transportului mărfii până la destinația dorită și obligația de suportare a cheltuielilor și riscurilor aferente sunt transferate de la vânzător la cumpărător. Există însă și anumite condiții de livrare – CFR, CIF, CPT și CIP – în care punctul de transferare a cheltuielilor nu coincide cu cel de transferare a riscurilor. Practic, în contractul internațional de vânzare-cumpărare, condiția de livrare aleasă se completează cu denumirea localității convenită de părți.

²³ Ioan Popa, *Tranzacții de comerț exterior*, Ed. Economică, București, 2002, pg. 221.

Conținutul celor 13 reguli INCOTERMS este esențial la întocmirea contractelor de comerț exterior, alegerea uneia sau alteia dintre condiții bazându-se atât pe calcule riguroase, dar și pe posibilitățile societăților implicate în tranzacții.

Grupa „E”.

Grupa „E” conține o singură condiție de livrare, EXW (liber la locul convenit), fiind aplicabilă tuturor modalităților de transport, inclusiv transportului multimodal. Conform acestei clauze, vânzătorul pune mărfurile la dispoziția cumpărătorului în spații proprii (fabrică, depozit etc.) și aceasta fără îndeplinirea formalităților vamale la export și fără obligația de încărcare a mărfurilor pe mijlocul de transport.

Grupa „F”.

Grupa „F” conține următoarele clauze de livrare: FCA, FAS, FOB; este vorba, în acest caz, de „vânzare la plecare”.

Clauza FCA - Free CARRIER ... (Franco transportator loc convenit): transferul cheltuielilor de la vânzător la cumpărător se face în același loc cu transferul riscurilor, adică în momentul livrării mărfurilor transportatorului sau tranzitarului desemnat de cumpărător în locul convenit de părți. Vânzătorul nu își asumă, în cazul condiției FCA, nici riscurile, nici cheltuielile pentru transportul principal.

Clauza FAS - Free Alongside Ship ... (Franco de-a lungul vasului ... [port de îmbarcare]) corespunde unei „vânzări la plecare”, transferul cheltuielilor și riscurilor de la vânzător la cumpărător are loc pe chei, în portul de îmbarcare convenit; această condiție de livrare este utilizată doar pentru transportul maritim și în apele interioare.

Clauza FOB – Free On Board ... (Franco la bord ... [port de îmbarcare]). Transferul cheltuielilor și riscurilor de la vânzător la cumpărător are loc în același punct, după trecerea mărfurilor de balustrada vasului în portul de încărcare. Cumpărătorul va încheia, pe cheltuiala sa, contractul de transport principal, având obligația de a-i furniza într-un interval de timp rezonabil vânzătorului informații privind numele navei, locul de încărcare a mărfurilor, termenul de livrare, care trebuie respectat. În cazul în care armatorul desemnat de cumpărător nu ajunge în port la data stabilită sau termină încărcarea mărfurilor înainte de data fixată, cumpărătorul va suporta riscurile de pierdere sau deteriorare a mărfurilor, începând cu această dată.

Grupa „C”.

Condiția CFR ... - Cost and FREight ... (Cost și navlu ... [port de destinație convenit]) – este clauza FOB la care se adaugă navlul, plătit de către vânzător. Vânzătorul va alege compania maritimă, va rezerva nava și va suporta costul transportului maritim. Totuși, CFR ... este o „vânzare la plecare”, riscurile privind marfa pe timpul transportului principal fiind suportate de cumpărător. Are loc, prin urmare, o separare între momentul și locul transferului riscurilor (în portul de îmbarcare) și cel al transferului cheltuielilor (în portul de destinație).

Condiția CIF ... – Cost, Insurance and Freight ... (Cost, asigurare și navlu ... [port de destinație]) – este clauza CFR la care se adaugă costul asigurării mărfurilor (prima de asigurare). Totuși, mărfurile sunt transportate pe riscul cumpărătorului. Prin urmare, ceea ce deosebește clauza CIF de clauza CFR este obligația privind plata asigurării, aceasta fiind în sarcina vânzătorului, în primul caz, și a cumpărătorului, în al doilea caz.

Clauza CPT ... - Carriage Paid To ... (Transport plătit până la ... [loc de destinație convenit]) – este, de fapt, clauza FCA la care se adaugă cheltuielile pentru transportul principal, suportate de vânzător. Vânzătorul va alege modul de transport și transportatorul, va rezerva spațiul necesar transportului mărfurilor și va suporta costul acestui transport.

Clauza CIP ... - Carriage Insurance Paid to ... (Transport și asigurare plătite până la ... [loc de destinație convenit]) – este clauza CPT la care se adaugă costul asigurării mărfurilor (prima de asigurare) suportat de vânzător. Totuși, CIP este o „vânzare la plecare”, cumpărătorul fiind cel care suportă riscurile de deteriorare sau pierdere a mărfurilor în timpul transportului.

Grupa „D”.

Clauza DAF – Delivered At Frontier ... (Livrat la frontieră ... [loc convenit]) reprezintă o „vânzare la sosire”, la frontiera desemnată de părți, nu la destinație; transferul cheltuielilor și riscurilor de la vânzător la cumpărător se face în locul stabilit la frontiera țării convenite.

Clauza DES - Delivered Ex Ship ... (Livrat pe vas ... [port de destinație]): transferul cheltuielilor și riscurilor are loc pe puntea vasului, în portul de destinație.

Este vorba de o „vânzare la sosire”, obligația vânzătorului fiind de a pune marfa la dispoziția importatorului la bordul navei în portul de destinație convenit. Pentru ca livrarea să fie considerată executată este necesar ca:

- marfa să fie pusă la dispoziție la data sau în termenele stabilite;
- marfa să poată fi ridicată de pe navă cu mijloacele de descărcare adecvate naturii mărfii.

Descărcarea și vămuirea sunt în sarcina importatorului. Pe de altă parte, marfa circulând pe riscul exportatorului, acesta va suporta costul asigurării.

Clauza DEQ - Delivered Ex Quay ... (Livrat pe chei... [port de destinație]) – este tot o „vânzare la sosire”: marfa circulă în transportul principal pe riscul și contul cumpărătorului. Diferența față de clauza DES este faptul că vânzătorul suportă cheltuielile de descărcare a mărfii și de depunere a acesteia pe chei.

Clauza DDU - Delivered Duty Unpaid ... (Livrat la destinație nevămuit...) este o „vânzare la sosire”, potrivit căreia vânzătorul livrează mărfurile în locul de destinație convenit de părți, nevămuite la import și nedescărcate.

Clauza DDP - Delivered Duty Paid ... (Livrat la destinație vămuit...) mărfurile vor fi livrate de vânzător vămuite la import în locul de destinație stabilit. Descărcarea mărfurilor ajunse la destinație se face pe riscul și contul cumpărătorului. Această condiție de livrare stipulează obligații maxime pentru vânzător.

2.2. Particularitățile exportului de mărfuri pe cont propriu

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 63-67)

Exportul de mărfuri pe cont propriu constituie o formă de organizare a modalității indirecte de export în care societățile de comerț exterior (SCE) cumpără mărfuri de la unitățile producătoare și le vând clienților externi pe contul și pe riscul lor. Ca urmare, rezultatele exportului pe cont propriu se reflecta în gestiunea SCE ca profit sau pierdere, după caz.

Particularități economico-financiare.

Principalele probleme cu caracter economico-financiar care influențează modul de organizare și conducere a contabilității exportului de mărfuri privesc relațiile economice ale SCE, fluxul mărfurilor exportate, relațiile financiare cu partenerii interni și externi.

Relațiile economice ale SCE. Au ca bază juridică contractele încheiate cu unitățile producătoare, cu unitățile prestatoare de servicii și cu clienții externi.

Contractele economice încheiate cu **unitățile producătoare** cuprind între elementele esențiale prețul de cumpărare al mărfurilor, negociat într-o anumită condiție de livrare: franco-fabrică, franco-depozit SCE, franco-frontiera română.

În condiția franco-fabrică cheltuielile de circulație până la depozitul SCE și apoi până la frontiera română sunt suportate de SCE. Atunci când, din considerente de eficientizare a exportului, SCE efectuează operațiuni suplimentare de prelucrare, sortare sau ambalare a mărfurilor ele suportă și aceste cheltuieli. Dacă însă prețul mărfurilor se negociază în condiția franco-frontiera română, mărfurile fiind livrate la extern direct din depozitele producătorilor, SCE datorează prețul corespunzător acestei condiții de livrare (care include și cheltuielile de circulație pe parcurs intern până la frontiera română).

Contractele economice încheiate cu **unitățile prestatoare de servicii** sunt, de regulă, contracte-cadru, anuale, care privesc serviciile externe (transport, asigurare etc.) ce urmează să

fie prestate pentru toate tipurile de operații de export sau de import de mărfuri și modul de decontare a serviciilor prestate.

Contractele economice încheiate cu **clienții externi** cuprind între elementele esențiale, ca și contractele interne, prețul de vânzare al mărfurilor negociat în diferite condiții de livrare, cele mai reprezentative fiind: FOB portul românesc de încărcare, CAF sau CIF portul străin de descărcare. În funcție de condiția de livrare convenită se diferențiază nivelul și structura prețului extern. Astfel, în condiția de livrare FOB portul românesc de încărcare prețul extern cuprinde doar prețul mărfii (preț corespunzător valorii internaționale negociate); în condiția de livrare CAF prețul extern cuprinde și transportul pe parcurs extern, iar în condiția de livrare CIF prețul extern cuprinde, pe lângă prețul mărfii, și transportul extern și asigurarea pe parcurs extern. În toate cazurile, la prețurile de mai sus se mai pot adăuga: diverse comisioane (de intermediere, de control al mărfurilor), cote de service, dobânda, dacă vânzarea se face pe credit comercial ș.a.

Rezultă următoarele concluzii:

a) **în condiția de livrare FOB** se delimitează două noțiuni: FOB net, în care prețul extern cuprinde doar prețul mărfii; FOB brut, în care prețul extern cuprinde trei componente: prețul mărfii (FOB net) + serviciile externe (comisioane, cote de service etc.) + dobânda externă;

b) **în condiția de livrare CIF** se delimitează, de asemenea, trei componente ale prețului extern: prețul mărfii (FOB net) + serviciile externe (transport, asigurare, comisioane etc.) + dobânda externă.

Structurarea prețului extern pe cele 3 componente este necesară pentru evidențierea veniturilor în contabilitate și anume: valoarea externă FOB net se reflectă ca venituri din vânzarea mărfurilor, valoarea corespunzătoare serviciilor externe se reflectă ca venituri din activități diverse (ambele concurând la formarea cifrei de afaceri), iar dobânda externă se reflectă ca venituri financiare.

Schematic, corelația dintre nivelul și structura prețului extern și condiția de livrare a mărfurilor este reprezentată în tabelul următor:

Corelația dintre nivelul și structura prețului extern și condiția de livrare a mărfurilor

Condiția de livrare la export	Nivelul și structura prețului extern			
	1. FOB net	Prețul mărfii		
2. FOB brut	Prețul mărfii			Comisioane, cote de service, dobândă ș.a.
3. CAF	Prețul mărfii	Transport		Comisioane, cote de service, dobândă ș.a.
4. CIF	Prețul mărfii	Transport	Asigurare	Comisioane, cote de service, dobândă ș.a.

Fluxul mărfurilor exportate.

Mărfurile achiziționate de la unitățile producătoare cu scopul de a fi comercializate pe piețele externe pot urma diferite trasee cu implicații corespunzătoare în reflectarea contabilă a operațiunilor specifice:

- unitatea producătoare → SCE → client extern;
- unitatea producătoare → SCE → terți (pentru prelucrare, sortare etc.) → SCE → client extern;
- unitatea producătoare → client extern.

Fluxul mărfurilor exportate pune în evidență că ele sunt gestionate în prealabil de SCE, fiind urmărite în contabilitate cu ajutorul conturilor de stocuri: 371 „Mărfuri”, dacă sunt gestionate în depozitele SCE; 357 „Mărfuri în custodie sau consignație la terți”, dacă sunt lăsate temporar în custodia unităților producătoare, dacă sunt trimise la terți pentru prelucrare, sortare,

ambalare etc. sau dacă sunt expediate clienților externi direct din depozitele unităților producătoare. În acest din urmă caz considerăm că ar putea fi utilizat direct contul 607 „Cheltuieli privind mărfurile”, întrucât factura pentru livrarea la extern se înregistrează practic concomitent cu factura unității producătoare pentru achiziționarea mărfurilor.

Relațiile financiare ale SCE.

Din punct de vedere financiar, decontarea mărfurilor se face pe fluxul circulației lor:

- **la cumpărare**, SCE achită unităților producătoare contravaloarea mărfurilor în moneda națională (în lei) din fonduri proprii sau din credite bancare;

- **la livrarea la extern** SCE achită serviciile externe (transport, asigurare, comisioane de intermediere etc.) unităților prestatoare în valută, care se transformă în lei la cursul de schimb al zilei. Diferența dintre cursul de schimb al zilei când are loc plata și cursul de la data primirii facturilor prestatorilor de servicii se calculează după relația:

$$\mathbf{D.c.v. = VP \times (CP - CF)}$$

în care:

D.C.v. = Diferența de curs valutar

VP = Valuta plătită;

CP = Cursul de schimb la data plății;

CF = Cursul de schimb la data facturării serviciilor.

Diferența de curs valutar astfel calculată poate fi nefavorabilă, când cursul la plată este mai mare decât cursul de la data facturării serviciilor sau favorabilă, în situația inversă, și se evidențiază pentru fiecare operație de plată ca cheltuială sau venit financiar în conturile 665 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar”, respectiv 765 „Venituri din diferențe de curs valutar”.

De reținut că serviciile menționate incluse în prețul extern se decontează, de regulă, unităților prestatoare la același nivel. Cu alte cuvinte, SCE îndeplinesc doar funcția de intermediar: încasează și plătesc, fără a obține un rezultat financiar.

- **la decontarea cu clienții externi** SCE încasează mărfurile vândute în valută, care se transformă în lei la cursul de schimb al zilei, calculându-se și în acest caz, pentru fiecare operație de încasare, diferențe de curs valutar după relația:

$$\mathbf{D.c.v. = V.Î. \times (CÎ - CF)}$$

în care: VÎ = Valuta încasată;

CÎ = Cursul de schimb la încasare;

CF = Cursul de schimb la facturarea la extern.

La încasare, cursul de schimb poate fi mai mare decât cel de la facturare și deci diferența de curs este favorabilă. În situația inversă, când cursul la încasare este mai mic, diferența de curs este nefavorabilă. În contabilitate diferențele de curs aferente încasărilor se contabilizează similar plăților în valută, în conturile 765, respectiv 665.

Structura cheltuielilor și veniturilor.

Exportul de mărfuri ocazionalizează cheltuieli și generează venituri specifice a căror structură influențează organizarea contabilității lor. Dintre **cheltuielile ocazionate** menționăm: costul mărfurilor vândute, cheltuielile interne și externe de circulație (transport, manipulare, asigurare etc), cheltuielile generale (salarii, energie și apă, poștă și telecomunicații, amortizarea imobilizărilor, provizioanele etc), diferențele nefavorabile de curs, dobânzile plătite, amenzile și penalitățile plătite ș.a. În mod corespunzător, dintre **veniturile generate** menționăm: încasările din vânzarea mărfurilor exportate, reluările de provizioane la venituri, diferențele favorabile de curs valutar, dobânzile încasate, amenzile și penalitățile încasate ș.a.

Pentru reflectarea în contabilitate a cheltuielilor și veniturilor, și în final a rezultatelor financiare, este necesară **gruparea lor potrivit clasificăției contabile**. Din acest punct de vedere, în contabilitatea financiară, cheltuielile și veniturile sunt grupate după **natura activității**: exploatare, financiară, extraordinară și, în continuare, în cadrul fiecărei activități pe **feluri de cheltuieli**, indiferent de destinația lor, respectiv pe **feluri de venituri**, indiferent de proveniența lor. De exemplu, în contul 607 „Cheltuieli privind mărfurile” sunt înregistrate toate cheltuielile

de acest fel, indiferent dacă privesc exportul, importul, operațiunile combinate sau alte operațiuni cu mărfurile. Similar se înregistrează veniturile în contul 707 „Venituri din vânzarea mărfurilor”.

Înregistrarea în contabilitate a cheltuielilor și veniturilor privind exportul pe cont propriu este influențată în comerțul exterior nu numai de clasificarea contabilă, ci și de **modul de evidențiere în conturi a veniturilor care se constituie ca cifră de afaceri**. Acest lucru conduce la o anumită corelare a cheltuielilor cu veniturile.

2.4.2.1. Particularități și conturi utilizate în exportul pe cont propriu

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 76-78)

a) Exportul pe credit comercial pe termen scurt se practică, de regulă, pentru **mărfuri generale**. Încasarea mărfurilor exportate se face la un anumit termen de la livrare. Termenul respectiv este înscris în factura comercială.

b) Pentru creditul comercial acordat, SCE percep clienților o dobândă. Dobânda calculată, chiar dacă se include în prețul extern, nu se constituie ca venit din exploatare, ci ca venit financiar.

Calculul dobânzii externe la exporturile pe credit comercial pe termen scurt se face după formula **dobânzii simple**, aplicabilă în raport de modul de exprimare a perioadei de creditare (luni, zile):

$$D.s. = \frac{V.E. \times P \times T}{100 \times 360}$$

D.s. = Dobânda simplă;

V.E. = Valoarea exportului, exclusiv dobânda;

P = Procentul dobânzii;

T = Timpul (perioada de creditare) exprimat în zile.

c) O altă caracteristică a exporturilor pe credit pe termen scurt o constituie faptul că finanțarea fondurilor imobilizate în mărfurile exportate pe credit comercial se face prin **credite bancare** acordate prin contul curent sau prin cont separat de credite. Pentru aceste credite SCE plătesc băncilor finanțatoare dobândă (cheltuială financiară) a cărei sursă de acoperire o reprezintă dobânda externă încasată.

De reținut că finanțarea exportului pe credit comercial pe termen scurt prin credite bancare acordate prin contul curent (credite în „cont descoperit”) se practică numai în cazul decontării exporturilor prin incasso-documentar și prin efecte de comerț.

d) Dacă în contractul extern se prevede posibilitatea decontării anticipate termenului de plată, la inițiativa importatorului, acesta beneficiază de o reducere de preț denumită **discount**.

Reducerea prețului extern cu suma discountului permite reducerea efortului financiar din partea exportatorului și recuperarea anticipată a fondurilor de SCE exportatoare, diminuându-și și ea efortul financiar privind plata dobânzii către banca finanțatoare (prin rambursarea anticipată a creditului).

e) Dacă pentru decontarea exportului pe credit se utilizează efecte de comerț, acestea pot fi încasate de exportator la vedere, la termen sau pot fi scontate la o bancă comercială (vândute înainte de termenul scadent). În acest caz, suma netă încasată de exportator este egală cu valoarea nominală a efectului de comerț mai puțin comisionul bancar, iar în cazul scontării mai puțin și scontul (dobânda calculată pentru perioada de la încasarea efectului de comerț până la scadență).

Pentru reflectarea în contabilitate a exportului de mărfuri pe cont propriu pe credit comercial pe termen scurt se utilizează conturile proprii exportului cu încasare la vedere, la care se adaugă conturile de cheltuieli și de venituri financiare: 666 „Cheltuieli privind dobânzile”, 667 „Cheltuieli privind sconturile acordate” și 766 „Venituri din dobânzi”.

De remarcat că dobânda externă se reflectă în contul 766 numai dacă operațiunea de creditare privește doar exercițiul financiar în care are loc exportul. Dacă perioada de creditare privește două exerciții financiare consecutive, veniturile din dobânzi aferente exercițiului următor se reflectă cu ajutorul contului 472 „Venituri înregistrate în avans”. În exercițiul următor veniturile din dobânzi se reflectă în creditul contului 766 în corespondență cu contul 472.

Referitor la **dobânda externă percepută importatorului** pentru perioada de creditare mai trebuie reținut că aceasta se reflectă în mod diferit în contabilitate în cazul în care este inclusă în prețul extern față de cazul în care este facturată separat.

Dacă dobânda externă este **inclusă în preț**, ea se înregistrează ca venit la facturarea mărfurilor:

4111	=	%
„Clienți”		707
		„Venituri din vânzarea mărfurilor”
		708
		„Venituri din activități diverse”
		766
		„Venituri din dobânzi”

Încasarea mărfurilor, inclusiv dobânda se reflectă prin operațiunile contabile cunoscute:

5124	=	%
„Conturi la bănci în valută”		4111
		„Clienți”
		765
		„Venituri din diferențe de curs valutar”

sau

%	=	4111
5124		„Clienți”
„Conturi la bănci în valută”		
665		
„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”		

Dacă dobânda externă este **facturată separat de marfă**, ea se înregistrează în evidența operativă a serviciului de export, iar în contabilitate se evidențiază numai la încasare. Ca atare:

- pentru facturarea mărfurilor la export (exclusiv dobânda):

4111	=	%
„Clienți”		707
		„Venituri din vânzarea mărfurilor”
		708
		„Venituri din activități diverse”

- pentru încasarea mărfurilor (exclusiv dobânda):

5124	=	%
„Conturi la bănci în valută”		4111
		„Clienții”
		765
		„Venituri din diferențe de curs valutar”

sau

%	=	4111
5124		„Clienți”
„Conturi la bănci în valută”		
665		
„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”		

- pentru încasarea dobânzii:

5124	=	766
„Conturi la bănci în valută”		„Venituri din dobânzi”

2.4.2.2.3. Contabilitatea exportului de mărfuri pe credit comercial pe termen scurt în condițiile mobilizării efectelor de comerț

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 84-85)

Cerințe ale comerțului internațional de realizare operativă a lichidităților financiare și de acoperire sau micșorare a riscurilor legate de finanțarea externă au condus la apariția și afirmarea unor forme de mobilizare a creditelor comerciale. Dintre acestea, specifice creditului comercial sunt: scontarea, forfetarea și factoringul.

Scontarea. Reprezintă forma de mobilizare a creditelor pe termen scurt prin care exportatorul (beneficiarul efectului de comerț) poate obține lichidități înainte de termenul de plată angajat, prin vânzarea efectului comercial către o bancă.

De precizat că, în situația în care la termenul de plată importatorul (trasul) are dificultăți de plată, iar banca comercială care a girat plata efectului de comerț, din diferite motive, de exemplu incapacitate de plată, nu-și onorează obligațiile asumate, banca comercială care a acordat creditul de scont are drept de recurs asupra vânzătorului creanței (exportatorului).

Creditul de scont care se acordă de către bancă este egal cu valoarea efectului comercial **diminuat cu taxa scontului** (dobânda calculată pe perioada rămasă până la termenul de plata al efectului) și cu **comisionul convenit băncii**.

Taxa scontului se calculează după formula:

$$S = \frac{\text{Valoarea nominală a titlului} \times \text{Taxa scontului} \times \text{Nr. de zile calendaristice de la scontare până la scadența de plată a titlului}}{365 \times 100}$$

Comisionul bancar se calculează după formula:

$$C = \text{Valoarea nominală a titlului} \times \text{Procentul de comision stabilit de bancă}$$

Din punct de vedere financiar și contabil scontarea prezintă față de cazul precedent doar particularitatea că generează în plus o cheltuială a exportatorului egală cu scontul perceput de bancă.

Cheltuielile ocazionate de scontarea efectelor de comerț se reflectă cu ajutorul conturilor 627 „Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate”, pentru comisionul și spezele bancare și 667 „Cheltuieli privind sconturile acordate”, pentru scontul perceput și reținut de către bănci. Mai apare în plus și contul 5114 „Efecte remise spre scontare”, cont de activ, care înregistrează în debit valoarea efectelor depuse spre scontare la bănci, iar în credit sumele nete plătite de bănci și reținerile făcute din valoarea efectelor comerciale (comisionul bancar și scontul).

Față de cele de mai sus, operațiunile specifice scontării efectelor de comerț sunt următoarele:

1. Primirea cambiei acceptate de către clientul extern:

$$\begin{array}{rcl} 413 & = & 4111 \\ \text{„Efecte de primit de la clienți”} & & \text{„Clienți”} \end{array}$$

2. Depunerea cambiei la banca pentru scontare:

$$\begin{array}{rcl} 5114 & = & 413 \\ \text{„Efecte remise spre scontare”} & & \text{„Efecte de primit de la clienți”} \end{array}$$

3. Încasarea cambiei scontate (valoarea nominală minus comisionul bancar și scontul):

$$\begin{array}{rcl} 5124 & = & \% \\ \text{„Conturi la bănci în valută”} & & 5114 \\ & & \text{„Efecte remise spre scontare”} \\ & & 765 \\ & & \text{„Venituri din diferențe de curs valutar”} \end{array}$$

4. Înregistrarea reținerilor făcute de bancă: comisionul bancar și scontul:

%	=	5114
627		„Efecte remise spre scontare”
„Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate”		
667		
„Cheltuieli privind sconturile acordate		

2.4.3.1. Contabilitatea exportului de mărfuri pe cont propriu pe credit comercial pe termen lung - particularități și conturi utilizate

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagă - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 86-88)

Exportul pe cont propriu pe credit comercial pe termen mediu și lung se practică, în majoritatea cazurilor, pentru mărfuri complexe, **cu valoare ridicată**, decontabile într-o perioadă mai mare de timp. Ca modalitate de plată se utilizează acreditivul documentar.

Efortul financiar ridicat al exportatorului determină ca punerea în fabricație a produselor să se facă numai după **încasarea unui avans** convenit prin contractul extern (circa 10 – 15% din valoarea FOB net). Cum SCE nu au și activitate de producție, ele transferă avansul în lei unităților producătoare cu care au încheiat contracte pentru fabricarea respectivelor produse.

Decontarea mărfurilor cu furnizorii interni se face la livrarea acestora la extern, după reținerea prealabilă a avansului acordat. Plata se face din credite bancare purtătoare de dobânzi (daca SCE nu au disponibil în cont).

Decontarea cu clienții externi se face în mod eșalonat și anume:

- avans încasat înainte de punerea în fabricație a produselor.

Avansul respectiv se reține de clienții externi din valoarea mărfurilor facturate. Totodată, la livrare, clienții externi rețin din valoarea externă FOB net o cotă de garanție de bună execuție, calculate pe baza unei cote procentuale convenite. Cota respectivă poate fi reținută efectiv de clienții externi sau poate fi păstrată la banca comerciala a exportatorului. În acest caz clienții externi vor primi o scrisoare de garanție bancară pentru o valoare egala cu cota de garanție.

Cota de garanție reținută de clienții externi se restituie de aceștia la expirarea perioadei de garanție sau, după caz, se eliberează scrisoarea de garanție bancară dacă derularea contractului a decurs în mod normal:

- la livrarea mărfurilor se mai încasează o parte din valoarea externă FOB, calculate pe baza unei cote procentuale convenite, precum și cheltuielile externe în totalitatea lor;
- restul din valoarea externă FOB net plus dobânda calculată se încasează în rate plătibile la intervale stabilite prin contractul extern (anual, semestrial, trimestrial etc.).

Modul de decontare cu clienții externi pune în evidență că mărimea creditului comercial pe termen mijlociu sau lung acordat de SCE exportatoare reprezintă de fapt circa 75-80% din valoarea externă FOB a mărfurilor exportate.

Dobânda pentru creditul comercial acordat pe termen mijlociu și lung se calculează după formula **dobânzii compuse**.

Din punct de vedere contabil, reflectarea operațiunilor se face cu ajutorul conturilor specifice exportului pe cont propriu cu încasare la vedere și celui pe credit comercial pe termen scurt, la care se adaugă conturile specifice acestei modalități de export și anume:

- **419 „Clienți-creditori”**, cont de pasiv. În creditul său se înregistrează avansurile în valută încasate de la clienții externi transformate în lei la cursul de schimb, iar în debit avansurile reținute cu ocazia decontării mărfurilor livrate. Diferențele de curs valutar rezultate din decontarea avansurilor se reflectă, după caz, ca și cheltuieli sau ca venituri financiare;

- **409 „Furnizori-debitori”**, cont de activ. În debitul contului se înregistrează avansurile în lei acordate producătorilor, iar în credit avansurile reținute cu ocazia decontării mărfurilor cumpărate;

- **472 „Venituri înregistrate în avans”**, cont de pasiv. În credit se înregistrează dobânda facturată clienților externi (inclusă în prețul extern) transformata în lei la cursul de schimb de la

data facturării, iar în debit dobânda constituită ca venit financiar pe măsura încasării ratelor și dobânzilor aferente. Soldul creditor exprimă dobânzile facturate la extern și neîncasate;

- **267 „Creanțe imobilizate”**, cont de activ care, în cazul operațiilor de export pe credit comercial, înregistrează în debitul său cota de garanție de bună execuție reținută de partenerii externi, iar în credit cota de garanție încasată de la partenerii externi la expirarea perioadei de garanție;

- **1621 „Credite bancare pe termen lung”**, cont de pasiv. În creditul contului înregistrează împrumutul primit de la banca comercială pentru plata furnizorilor interni iar în debit rambursarea împrumutului la scadența/scadențele stabilite;

- **1682 „Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung”**, cont de pasiv. În credit se înregistrează dobânda calculată datorată băncii pentru creditul acordat, iar în debit dobânda plătită;

2.5. Delimitări și structuri privind exportul de mărfuri în comision

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 92-84)

Ca formă a modalității indirecte de export, exportul în comision realizat de societățile de comerț exterior (SCE) se caracterizează prin faptul că acestea, în calitate de comisionare, derulează exportul de mărfuri în numele lor, dar pe contul și pe riscul unităților producătoare. Drept urmare, rezultatele financiare ale exportului de mărfuri în comision se reflectă în gestiunea unităților producătoare.

Particularități economico-financiare.

Principalele probleme de natură economico-financiară care influențează modul de organizare a exportului în comision la SCE se referă la relațiile economice ale acestora privind exportul, fluxul mărfurilor exportate și relațiile financiare.

Relațiile economice ale SCE. Au la bază contractele economice încheiate cu unitățile producătoare, cu clienții externi și cu unitățile prestatoare de servicii.

Contractele economice încheiate cu unitățile producătoare sunt contracte de comision care, din punct de vedere juridic, împuternicesc SCE să deruleze contractele externe contra unui comision ce reprezintă contravaloarea serviciilor prestate. Rezultă că obiectul contractelor de comision nu îl constituie transferul proprietății mărfurilor, ci prestarea unor servicii de specialitate cu privire la încheierea și derularea contractelor de vânzare-cumpărare internațională.

Contractele de comision pot fi contracte cadru, anuale, dacă între cele două părți există relații comerciale permanente sau pot fi încheiate pentru fiecare operațiune de comerț exterior, dacă relațiile dintre cele două părți sunt accidentale. În esență, prin contractele de comision se stabilesc raporturile obligaționale de mandat și cele financiare: obligațiile reciproce ale părților și modalitățile de colaborare cu privire la realizarea exporturilor, prețul serviciilor prestate, modalitatea de decontare a mărfurilor și a comisionului.

Conținutul contractelor de comision pune în evidență că ele creează temeiul juridic de decontare cu unitățile producătoare a tuturor serviciilor prestate (decontare directă prin plata sumelor datorate unităților producătoare și decontare indirectă prin reținerea din încasările de la extern a unor plăți făcute în contul acestora).

Reținând faptul că în contractele de comision sunt înscrise doar prevederi generale cu privire la realizarea unei operațiuni de export sau a tuturor operațiunilor de export dintr-o anumită perioadă (de regula un an de zile), iar în contractele externe sunt înscrise prevederi concrete, corelarea celor două contracte se face prin transmiterea de către SCE unităților producătoare a unor sinteze sau chiar a contractelor externe încheiate (în copie) care se constituie ca anexe la contractele de comision. De unde și concluzia că drepturile și obligațiile unităților producătoare izvorăsc din contractele externe încheiate de SCE.

Contractele încheiate cu clienții externi sunt contracte obișnuite de vânzare-cumpărare internațional în care SCE apar ca titulare. Elementul esențial al contractelor externe îl constituie prețul mărfurilor negociat într-o anumită condiție de livrare: FOB portul românesc de încărcare, CAF sau CIF portul străin de descărcare.

Cu privire la contractele încheiate de SCE cu unitățile prestatoare de servicii, de reținut că, în cazul operațiilor în comision, deși SCE apar ca beneficiare ele prestează serviciile în contul unităților producătoare (mandante). Dacă însă unitățile producătoare își organizează singure prestarea serviciilor, ele sunt cele care încheie contracte de prestări de servicii cu societățile specializate, cu toate implicațiile care decurg din derularea exporturilor și decontarea serviciilor.

Fluxul mărfurilor exportate. Mărfurile care fac obiectul exportului în comision circulă, de regulă, direct de la unitățile producătoare la clienții externi (destinatari). În consecință, SCE nu gestionează efectiv mărfurile și nu le reflectă cu ajutorul conturilor de stocuri.

Relațiile financiare ale SCE. Din punct de vedere financiar, decontarea mărfurilor are loc pe fluxul invers al circulației mărfurilor și anume:

- se încasează mărfurile de la clienții externi în valută la prețul convenit transformat în lei la cursul zilei;
- se achită în valută serviciile externe prestate de societățile specializate;
- se achită în valută sau în lei unităților producătoare valoarea externă datorată;
- se încasează de la unitățile producătoare comisionul convenit și cheltuielile făcute în contul acestora, altele decât serviciile externe.

Particularitățile structurii cheltuielilor și veniturilor.

Pentru SCE, exportul de mărfuri în comision ocazionalizează cheltuieli și generează venituri cu o structură relativ similară exportului pe cont propriu, dar care se reflectă în contabilitatea și gestiunea lor în mod diferit.

În calitate de comisionare, SCE reflectă în gestiunea lor doar **cheltuielile și veniturile proprii**. **Cheltuielile proprii** privesc administrarea și conducerea societății, fiind cunoscute sub denumirea de cheltuieli generale ale SCE ca de exemplu: salariile personalului, amortizarea imobilizărilor, energie și apă, poșta și telecomunicații, diferențe nefavorabile de curs valutar aferente plăților în valută ș.a. **Veniturile proprii** provin din comisionul de export (care concurează la formarea cifrei de afaceri a SCE), din diferențele favorabile de curs aferente încasărilor în valută ș.a.

Structura cheltuielilor și veniturilor pune în evidență că, dacă teoretic prin contabilitatea financiară s-ar calcula rezultate parțiale pentru activitatea de export în comision, acestea ar fi egale cu diferența dintre veniturile din comisionul de export și cota parte din cheltuielile generale ale SCE.

În ce privește restul cheltuielilor și veniturilor generate de comercializarea la extern (prețul mărfurilor, costul serviciilor externe, diverse plăți făcute în contul unităților producătoare) acestea nu se reflectă în gestiunea SCE. Cheltuielile în cauză îmbracă forma plăților efectuate terților, iar veniturile forma încasărilor de la clienții externi.

2.7. Contabilitatea exportului de mărfuri în comision pe credit comercial

2.7.1. Particularități financiar-contabile

(I. Ionescu, R. Băluță, D. Goagă - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 98-100)

Efectuarea de operațiuni de export în comision pe credit comercial constituie o problemă de decizie a unităților producătoare. Întrucât decontarea cu unitățile producătoare se face de către SCE după încasarea acestora de la extern, asigurarea refinanțării exportului revine unităților producătoare. În consecință, exportul în comision pe credit comercial, ca de altfel și cel cu încasare la vedere, nu afectează în nici un fel situația gestionară a SCE care, din punct de vedere

financiar, au doar obligația, potrivit contractelor de comision încheiate, să urmărească și să efectueze operațiunile de decontare la extern și la intern.

În condițiile în care asigurarea refinanțării exportului în comision revine unităților producătoare, dobânda calculată și facturată clienților externi pentru creditul comercial acordat (dobândă simplă sau compusă, după cum exportul se realizează pe termen scurt, respectiv pe termen lung) se decontează de SCE unităților producătoare pe măsura încasării de la extern.

Modul de reflectare în contabilitate a dobânzii diferă, ca și la exportul pe cont propriu pe credit comercial, în funcție de faptul dacă dobânda externă este inclusă în prețul mărfurilor sau este facturată distinct.

Dacă dobânda externă este **inclusă în preț**, la facturarea mărfurilor la extern în comision ea se înregistrează prin operația:

4111	=	401
„Clienți”(externi)		„Furnizori” (U.P.)

După încasarea mărfurilor de la extern, dobânda se decontează unităților producătoare o dată cu valoarea externă a mărfurilor datorată:

%	=	5124
401		„Conturi la bănci în valută”
„Furnizori” (U.P.)		
665		

„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”

Dacă dobânda externă se **facturează separat de marfă**, ea se înregistrează în contabilitatea SCE la încasarea de la extern (o dată cu marfa) ca obligație de plată față de unitățile producătoare:

5124	=	401
„Conturi la bănci în valută”		„Furnizori” (U.P.)

După încasarea de la extern are loc decontarea cu unitățile producătoare, valuta plătită fiind transformată în lei la cursul zilei:

%	=	5124
401		„Conturi la bănci în valută”
„Furnizori” (U.P.)		
665		

„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”

În cazul în care exportul pe credit se decontează de partenerii externi anticipat termenului de plată (la decontarea prin incasso-documentar), discountul reținut de aceștia se reține la rândul lor de SCE din valoarea externă datorată unităților producătoare. La fel se procedează și în cazul decontării exportului prin efecte de comerț pentru comisionul bancar și scontul reținut de către băncile comerciale.

Particularităților de mai sus li se adaugă, la exporturile în comision pe credit comercial pe termen lung, încasarea de către unitățile producătoare de la partenerii externi prin intermediul SCE a unor avansuri pentru începerea fabricației produselor. Avansurile menționate se rețin de către partenerii externi din valoarea facturată de SCE. Separat, partenerii externi rețin din valoarea externă și o cotă de garanție de bună execuție care, în condițiile derulării normale a contractelor externe, se restituie la expirarea perioadei de garanție.

La rândul lor, SCE rețin unităților producătoare la facturarea mărfurilor la extern avansul plătit acestora, cota de garanție reținută de partenerii externi pentru efectuarea de cheltuieli cu această destinație în perioada de garanție.

La expirarea perioadei de garanție SCE restituie unităților producătoare cota de garanție încasată de la partenerii externi neconsumată.

Se înțelege că, fiind vorba de operații în comision, nu se pune problema constituirii de provizioane pentru depreciere de către SCE. De aici și necesitatea organizării contabilității

analitice distincte a creanțelor și angajamentelor provenite din operațiunile de export-import efectuate pe cont propriu față de cele provenite din operațiunile efectuate în comision.

2.7.3. Reflectarea în contabilitate a operațiilor privind exportul în comision pe credit comercial pe termen lung

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagără - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 102-104)

În principiu, operațiunile contabile privind exportul în comision pe credit comercial pe termen lung sunt similare exportului în comision pe credit comercial pe termen scurt. Există însă următoarele particularități:

1) Astfel de exporturi se practică, de regulă, pentru mărfuri complexe cu o valoare ridicată. Din considerente financiare, SCE încasează de la clienții externi înaintea punerii în fabricație a produselor un avans pe care-l evidențiază în contul 419 „Clienți-creditori”. Avansul respectiv se transferă în totalitate, în valută, unităților producătoare fiind evidențiat în contul 409 „Furnizori-debitori”.

Concomitent cu facturarea mărfurilor la extern, avansul încasat se reține din creanța externă, iar cel plătit se reține din obligația constituită față de producători.

2) Pentru mărfurile complexe, clienții externi rețin din valoarea FOB o cotă de garanție de bună execuție care se evidențiază la SCE în contul 267 „Creanțe immobilizate”. La rândul lor, SCE rețin unităților producătoare cota de garanție menționată și o evidențiază în contul 167 „Alte împrumuturi și datorii asimilate” (analitic „Cota de garanție”).

3) În perioada de garanție, cheltuielile efectuate diminuează valoarea datorată producătorilor reprezentând cota de risc, penalități și neprevăzute.

La expirarea perioadei de garanție SCE încasează de la clienții externi cota de garanție (sau aceștia eliberează scrisoarea de garanție bancară) și o restituie producătorilor. În ce privește cota de risc, penalități și neprevăzute aceasta se restituie doar pentru valoarea neconsumată.

Față de cele de mai sus, exportului în comision pe credit comercial pe termen lung **îi sunt specifice următoarele operațiuni:**

1. Încasarea avansului în valută de la clientul extern și transferarea acestuia unității producătoare:

5124	=	419
„Conturi la bănci în valută”		„Clienți-creditori”
și:		
409	=	5124
„Furnizori-debitori” (U.P.)		„Conturi la bănci în valută”

2. Facturarea mărfurilor la extern și a comisionului unității producătoare:

4111	=	401
„Clienți” (externi)		„Furnizori” (U.P.)
și:		
4111	=	704
„Clienți” (interni: U.P.)		„Venituri din lucrări executate și servicii prestate”

3. Reținerile făcute clientului extern la livrarea mărfurilor: avansul plătit și cota de garanție:

%	=	4111
419		„Clienți” (externi)
„Clienți-creditori”		
267		
„Creanțe immobilizate” (c.g.)		

4. Reținerile făcute unității producătoare la livrarea mărfurilor la extern: avansul plătit; cota de garanție; comisionul convenit:

401	=	%
„Furnizori” (U.P.)		409
		„Furnizori-debitori” (U.P.)
		167
		„Alte împrumuturi și datorii asimilate” (U.P.):
		- 167/c.g
		4111
		„Clienți” (interni: U.P.)

Celelalte operațiuni privind: diferențele de curs valutar aferente avansurilor (încasate, respectiv plătite); decontările externe și interne; diferențele de curs valutar aferente disponibilităților în valută la sfârșitul exercițiilor financiare (411, 267, 401, 167) se contabilizează după normele cunoscute. Se precizează însă că pentru diferențele de schimb valutar calculate nu se constituie provizioane fiind vorba de operațiuni în comision.

1. Cheltuielile făcute în perioada de garanție:

167	=	5124
„Alte împrumuturi și datorii asimilate”		„Conturi la bănci în valută”
(U.P.: c.r.p.n.)		

2. Încasarea cotei de garanție de la clientul extern la expirarea perioadei de garanție:

5124	=	%
„Conturi la bănci		267
în valută”		„Creanțe imobilizate” (c.g.)
		765
		„Venituri din diferențe
		de curs valutar”

3. Restituirea unității producătoare la expirarea perioadei de garanție a cotei de garanție încasată de la clientul extern neconsumate:

%	=	5124
167		„Conturi la bănci în valută”
„Alte împrumuturi și datorii asimilate”		665
(U.P.)		„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”
167/c.g		

CONTABILITATEA OPERAȚIILOR PRIVIND IMPORTUL DE MĂRFURI

3.2. Delimitări și structuri privind importul de mărfuri pe cont propriu

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 106-110)

Particularități economico-financiare. Importul de mărfuri de către societățile de comerț exterior (SCE), ca formă de organizare a modalității indirecte de comerț exterior, cuprinde totalitatea operațiunilor prin care se achiziționează din străinătate mărfuri necesare economiei naționale pentru consum productiv sau individual. Ca și exportul, importul poate fi realizat de către SCE pe cont propriu sau în comision.

În modalitatea indirectă de import, pe contul propriu al societăților de comerț exterior, acestea acționează pe piețele externe și în continuare pe piața internă în numele, pe contul și pe riscul lor. Deci, rezultatele financiare ale activității de import se reflectă, în totalitatea lor, în gestiunea SCE importatoare.

Ca și la export, regimul economic-financiar vizează, sub raportul implicațiilor contabile, în principal problemele referitoare la relațiile economice ale SCE, fluxul mărfurilor importate și relațiile financiare ale SCE.

Relațiile economice ale SCE au ca bază juridică contractele economice încheiate cu furnizorii externi, cu clienții interni și cu prestatorii de servicii.

Contractele economice încheiate cu **furnizorii externi** cuprind, între altele, ca element esențial, prețul mărfurilor negociat într-o anumită condiție de livrare: FOB portul străin de încărcare, CAF sau CIF portul românesc de descărcare. În condiția FOB portul străin de încărcare SCE datorează furnizorilor externi doar prețul mărfurilor, își organizează singure aducerea mărfurilor în țară și suportă cheltuielile externe corespunzătoare. În condițiile CAF și CIF portul românesc de descărcare, SCE datorează furnizorilor externi pe lângă prețul mărfurilor și cheltuielile externe de transport (în condiția CAF), respectiv cheltuielile externe de transport și de asigurare (în condiția CIF). Se înțelege că, în aceste condiții, obligația organizării expeditiei mărfurilor în țară revine furnizorilor externi.

La componentele menționate ale prețului extern mai pot fi adăugate, după caz, și alte elemente, cum ar fi: cheltuielile de încărcare, de descărcare și de manipulare conexe transportului mărfurilor importate, achitate pe parcurs extern, diferite comisioane externe: de intermediere, de control al mărfurilor ș.a astfel că, în forma sa completă, prețul extern de import, care reprezintă **valoarea în vamă**, cuprinde: a) prețul net al mărfii (prețul extern în condiția de livrare FOB); b) cheltuielile de transport pe parcurs extern; c) cheltuielile conexe transportului mărfurilor importate, achitate pe parcurs extern; d) costul asigurării, precum și alte cheltuieli pe parcurs extern.

Contractele economice încheiate de SCE importatoare cu **clienții interni** cuprind, de asemenea, ca element esențial, prețul mărfurilor stabilit de regulă în condiția franco depozit furnizor.

Prețul de vânzare la intern al mărfurilor importate se **negociază** cu clienții interni, la acesta, adăugându-se TVA. La negocierea prețului de vânzare, SCE iau în calcul două componente: valoarea în vamă și marja importatorului.

Valoarea în vamă (valoarea CIF portul românesc de descărcare sau franco frontiera română) cuprinde, cum s-a arătat mai sus, toate cheltuielile externe făcute în valută până în vamă. Ea se exprimă atât în valută cât și în lei la cursul valutar din declarația vamală de import (DVI).

Marja importatorului (comerciantului) are ca scop acoperirea cheltuielilor de vânzare și asigurarea profitului. Există două variante de calcul al marjei importatorului.

În prima variantă, baza de calcul a marjei importatorului o constituie **valoarea în vamă a mărfurilor**. Întrucât vânzarea la intern a mărfurilor importate are loc la o perioadă mai mult sau mai puțin îndepărtată de la data efectuării importului, iar în lei valoarea în vamă se exprimă la cursul valutar din declarația vamală de import, în condiții de inflație SCE nu își pot recupera prin prețul intern astfel determinat valuta cheltuită pentru importarea mărfurilor. De aceea ele transformă valoarea în vamă în valută în lei la cursul din data negocierii cu clienții interni (data vânzării la intern) și aplică la această bază de calcul marja importatorului. De unde rezultă că, de fapt, SCE negociază cu clienții interni doar nivelul marjei importatorului.

De reținut că, în această variantă, pentru determinarea marjei importatorului nu se ia ca bază de calcul costul de achiziție al mărfurilor, ceea ce, teoretic, ea nu ar corespunde rolului acesteia. Ținând seama însă că în condițiile prevederilor actuale marja importatorului este nelimitată, practic precizarea rămâne făcută doar pentru respectarea rolului atribuit marjei comerciantului.

În a doua variantă, baza de calcul a marjei importatorului o constituie costul de achiziție al mărfurilor importate. De regulă, acesta este costul de achiziție în vamă și se compune din valoarea în vamă a mărfurilor și din taxele nerecuperabile plătite în vamă: taxă vamală, comisionul vamal și accizele.

Taxa vamală se calculează pentru toate mărfurile, prevăzute în tariful vamal de import, provenite din țările cu care se practică acest regim de impozitare. Este stabilită în cote procentuale diferențiate pe grupe de mărfuri. Calculul ei se face prin aplicarea cotelor procentuale la valoarea în vamă transformată în lei la cursul din declarația vamală de import. Suma calculată se constituie ca venit la bugetul statului.

Comisionul vamal se calculează pentru toate mărfurile vămuite prin aplicarea unei cote procentuale, de regulă 0,5%, la aceeași bază de calcul (valoarea în vamă). Suma calculată se constituie ca venit la Direcția Generală a Vămilelor pentru modernizarea bazei materiale.

Accizele se calculează pentru anumite mărfuri pe bază de cote diferențiate prevăzute în normele legale de reglementare a acestei forme de impozitare. Calculul accizelor prezintă particularitatea că baza de impozitare o constituie, potrivit principiului de calcul în cascadă, suma următoarelor elemente: valoarea în vamă în lei la cursul din DVI + taxa vamală + comisionul vamal. Ca și taxele vamale, accizele se constituie venit la bugetul statului.

Întrucât în această variantă baza de calcul al marjei importatorului o constituie costul de achiziție în vamă care se exprimă în lei la cursul valutar din DVI, SCE iau în considerare condițiile de inflație și transformă costul de achiziție în vamă în valută în lei la cursul valutar din data vânzării (negocierii) la care aplică marja importatorului. La prețul negociat se aplică, în continuare TVA.

În vamă, în afara taxelor menționate, nerecuperabile (taxa vamală, comisionul vamal, accizele), SCE importatoare mai plătesc și taxa pe valoarea adăugată (TVA) pe baza cotelor legale. Baza de calcul o constituie costul de achiziție în vamă, adică suma: valorii în vamă în lei + taxelor vamale + comisionului vamal + accizelor.

Așa cum se știe, TVA nu este o componentă a prețului de vânzare la intern a mărfurilor importate. Ea se adaugă însă la prețul de vânzare, fiind considerată operațiune făcută în contul statului (TVA adăugată la prețul de vânzare este denumită TVA colectată). Din TVA colectată, SCE importatoare au dreptul să deducă TVA plătită în vamă, urmând ca diferența să se regularizeze lunar cu bugetul statului.

Probleme specifice legate de costul de achiziție și de înregistrare a mărfurilor din import apar în legătură cu **cheltuielile interne de circulație**, de la vamă până la depozitul societății de comerț exterior importatoare.

În mod normal ele trebuie adăugate costului de achiziție în vamă pentru a se determina costul de achiziție efectiv al mărfurilor importate. Acest lucru este însă posibil numai dacă la primirea mărfurilor în depozitul SCE sosesc și documentele de transport intern (facturile prestatorilor de servicii) fapt care, de regulă, nu se întâmplă. În asemenea cazuri SCE pot proceda în două modalități:

- cheltuielile interne să fie luate în calcul pe baza unei cote procentuale care să se aplice la costul de achiziție în vamă în lei, urmând ca la primirea facturilor diferențele să se regularizeze pe seama cheltuielilor privind mărfurile (cont 607);

- cheltuielile interne să nu fie incluse în costul de achiziție efectiv al mărfurilor. Ele ar urma să se înregistreze în totalitate numai la primirea facturilor prestatorilor de servicii într-un analitic distinct al contului 378 „Diferențe de preț la mărfuri”, urmând ca lunar să se repartizeze pe bază de coeficient asupra costului mărfurilor vândute (cont 607).

Poate fi luată în discuție și varianta ca toate cheltuielile interne de transport să fie evidențiate direct în contul 607, dacă nu au o pondere semnificativă în costul mărfurilor importate.

De reținut că, datorită calculelor suplimentare pe care le implică determinarea costului de achiziție efectiv prin adăugarea cheltuielilor interne de transport și mai ales datorită întâzierilor de înregistrare ca urmare a neprimirii la timp a facturilor prestatorilor de servicii, **SCE consideră, în majoritatea cazurilor, drept cost de achiziție cu care se înregistrează mărfurile în contul 371 „Mărfuri” costul de achiziție în vamă**, iar cheltuielile interne de transport sunt înregistrate distinct fie în contul 378 „Diferențe de preț la mărfuri”, fie direct în contul 607 „Cheltuieli privind mărfurile”.

Fluxul mărfurilor importate. De regulă, mărfurile importate pe contul propriu al SCE parcurg următorul traseu: furnizor extern → vamă → depozit SCE → clienți interni. Atunci când SCE urmăresc o valorificare superioară a importului, trimit mărfurile importate unor unități specializate (operatori) pentru a fi prelucrate, sortate, reambalate etc, după care acestea se reîntorc la SCE și apoi sunt vândute clienților în noile condiții. Rezultă că, în prealabil vânzării la intern, are loc un proces de gestionare a mărfurilor și implicit urmărirea existenței și mișcării mărfurilor cu ajutorul conturilor corespunzătoare de stocuri.

Relațiile financiare ale SCE au ca obiect decontările SCE cu partenerii săi, care se efectuează în **ordinea fluxului** circulației mărfurilor și anume: SCE importatoare achită mai întâi furnizorii externi, apoi (sau concomitent) furnizorii prestatori de servicii pe parcurs extern (transport, asigurare etc.), taxele datorate în vamă și furnizorii prestatori de servicii pe parcurs intern (transport-manipulare); în continuare, SCE își recuperează sumele cheltuite și își realizează profitul scontat prin încasarea de la clienții interni a mărfurilor din import livrate acestora.

Plata mărfurilor către furnizorii externi se face în valută prin acreditiv documentar, prin incasso-documentar sau prin efecte de comerț acceptate. Valuta plătită se transformă în lei la cursul de schimb al zilei.

Atunci când plata mărfurilor importate se face după primirea facturilor externe și a mărfurilor, cu ocazia plății la extern se calculează diferențe de curs valutar după relația:

Dcv = Vp x (Csp - Csf), în care:

Dcv = Diferența de curs valutar;

Vp = Valuta plătită (cedată) la extern;

Csp = Cursul de schimb la data plății la extern;

Csf = Cursul de schimb la data primirii facturii externe (de regulă cursul din DVI).

Diferența de curs valutar poate fi favorabilă atunci când cursul de schimb la plată este mai mic decât cel de la data primirii mărfurilor (DVI) sau nefavorabilă în situația inversă. În contabilitate, diferențele de curs valutar calculate la plata mărfurilor importate se reflectă, după caz, ca venituri financiare sau ca și cheltuieli financiare.

Plata furnizorilor pentru serviciile externe prestate (cheltuielile externe de transport, asigurare etc.) se face, de asemenea, în valută, similar furnizorilor de mărfuri. Celelalte operații de decontare generate de derularea importului: plățile în vamă, plățile privind transportul intern, încasările de la clienții interni etc. se efectuează numai în moneda națională.

O categorie distinctă de decontări generate de derularea importului o constituie cele rezultate din nerespectarea de către părți a diferitelor clauze contractuale cu privire la calitatea, cantitatea, sortimentul mărfurilor, termenul de livrare, neavizarea sau neavizarea în timp util a cumpărătorului cu privire la expedierea mărfurilor ș.a. Astfel de situații conduc la plata de către partea vinovată de sume sub formă de despăgubiri, amenzi și penalități care, în contabilitate, se reflectă la plătitor ca cheltuieli extraordinare, iar la beneficiar ca venituri extraordinare.

Structura cheltuielilor și veniturilor. Cheltuielile și veniturile generate de derularea importului de mărfuri pe cont propriu sunt reflectate în contabilitatea financiară potrivit clasificăției contabile, adică după natura activității: exploatare, financiară, extraordinară și în continuare pe feluri de cheltuieli indiferent de destinația lor, respectiv pe feluri de venituri indiferent de sursa de proveniență a lor.

3.3.2. Reflectarea în contabilitate a operațiilor privind importul de mărfuri pe cont propriu cu plata la vedere

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagă - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 113-116)

Privite în corelare cu fluxul derulării contractelor economice, se disting două mari categorii de operațiuni privind importul pe cont propriu: operațiuni privind stocurile și operațiuni privind comercializarea mărfurilor la intern. Evidența stocului și mișcării mărfurilor se poate realiza, ca și la exportul pe cont propriu, după metoda inventarului permanent (MIP) sau a inventarului intermitent (MII), însă SCE, ca de altfel toate societățile comerciale, aplică în prezent doar MIP²⁴.

Caracteristicile MIP la SCE le constituie realizarea contabilității analitice a mărfurilor după metoda cantitativ-valorică și evaluarea ieșirii mărfurilor după metodele LIFO și FIFO în principal și metodele C.M.P. și preț standard în auxiliar.

Documentele care stau la baza înregistrării în contabilitate a stocurilor și decontării costului mărfurilor vândute sunt: factura externă, declarația vamală de import, facturile unităților prestatoare de servicii, fișa de calcul al importului, ordinul de plată, dispoziția de plată valutară la extern, cerere de deschidere de acreditiv și extrasul de cont, alte documente privind cheltuielile și veniturile.

Pentru exemplificare vom considera următoarea situație:

Se achiziționează din import mărfuri, cu decontare la vedere, pentru care se cunosc următoarele date:

- valoarea mărfurilor la preț FOB 4.000 €;
- cheltuieli de transport extern determinate anticipat 800 €;
- taxa vamală 10%;
- comision vamal 0,5%;
- TVA 19%.

Cursul de schimb cunoaște următoarea fluctuație:

- la data întocmirii DVI 1 € = 4,00 lei;
- la data achitării transportului 1 € = 3,98 lei;
- la data achitării mărfii: 1 € = 4,01 lei.

Factura pentru serviciul de transport se primește ulterior de la căraș pentru un curs de schimb de 4,02 lei/€. Decontarea taxei vamale, comisionului și TVA se realizează prin virament la data vămării mărfii. Se vând mărfurile la intern pentru prețul total de 25.000 lei, plus tva 19% și se încasează sumele prin virament.

1) Achiziția de mărfuri:

371	=	401 / Ex	16.000 lei
„Mărfuri”		„Furnizori”	

2) Înregistrarea cheltuielilor de transport ce majorează costul de achiziție al mărfurilor în valoare de 800 € x 4 lei/€ = 3.200 lei:

371	=	408 / Tr	3.200 lei
„Mărfuri”		„Furnizori”	

3) Achitarea taxei vamale, comisionului și TVA, având în vedere determinările efectuate pe baza datelor prezentate:

Valoare în vamă = 19.200 lei, adică (4.000 € + 800 €) x 4,00 lei/€;

Taxă vamală = 1.920 lei;

Comision vamal = 96 lei;

TVA 19% x 21.216 lei = 4.031,04 lei

Suma totală de plătit în vamă:		<u>6.047,04 lei</u>	
din care: - taxă vamală	=	1.920,00 lei	

²⁴ Dumitru Vișan – Op.cit., pg. 133.

- comision vamal	=	96,00 lei	
- TVA	=	4.031,04 lei	
%	=	5121	<u>6.047,04 lei</u>
446		„Conturi la bănci în lei”	1.920,00 lei
„Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate”			
447			96,00 lei
„Fonduri speciale - taxe și vărsăminte asimilate”			
4426			4.031,04 lei
„TVA deductibilă”			
4) Majorarea costului de achiziție cu taxa vamală și comisionul vamal:			
371	=	%	<u>2.016 lei</u>
„Mărfuri”		446	1.920 lei
		„Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate”	
		447	96 lei
		„Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate”	
5) Primirea facturii pentru cheltuielile de transport:			
- valoare actuală a datoriei: 800 x 4,02 lei/€	=	3.216 lei;	
- valoare inițială a datoriei: 800 x 4,00 lei/€	=	3.200 lei;	
- diferența de curs valutar (nefavorabilă)	=	16 lei.	
%	=	401/Tr	<u>3.216 lei</u>
408 / Tr		„Furnizori”	3.200 lei
„Furnizori-facturi nesoșite”			
371			16 lei
„Mărfuri”			
6) Achitarea contravalorii transportului:			
- valoarea înregistrată a datoriei:	800 x 4,02 lei/€	= 3.216 lei;	
- suma echivalentă plătită efectiv:	800 x 3,98 lei/€	= 3.184 lei;	
- diferența de curs valutar (favorabilă)	=	32 lei.	
401 / T	=	%	<u>3.216 lei</u>
„Furnizori”		5124	3.184 lei
		„Conturi la bănci în valută”	
		765	32 lei
		„Venituri din diferențe de curs valutar”	
7) Achitarea importului în valoare de 4.000 €, la un curs de schimb superior celui de la data primirii facturii:			
%	=	5124	<u>16.040 lei</u>
401/Ex		„Conturi la bănci în valută”	16.000 lei
„Furnizori”			
665			40 lei
„Cheltuieli din diferențe de curs valutar”			
8) Vânzarea mărfurilor la intern:			
4111	=	%	<u>29.750 lei</u>
„Clienți”		707	25.000 lei
		„Venituri din vânzarea mărfurilor”	
		4427	4.750 lei
		„TVA colectată”	
9) Descărcarea gestiunii de mărfurile vândute:			
607	=	371	21.232 lei
„Cheltuieli privind mărfurile”		„Mărfuri”	

10) Încasarea contravalorii mărfurilor vândute de la clientul intern:

5121	=	4111	29.750 lei
„Conturi la bănci în lei”		„Clienți”	

3.5. Delimitări și structuri privind importul de mărfuri în comision

(I. Ionescu, R. Bălună, D. Goagăra - *Contabilitatea comerțului exterior*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 126-129)

SCE acționează ca intermediare între beneficiarii de import și furnizorii externi și derulează importul de mărfuri în numele lor, dar pe contul și pe riscul beneficiarilor de import, ceea ce duce la reflectarea rezultatelor financiare ale importului în gestiunea beneficiarilor.

Particularități economico-financiare. Principalele probleme de natură economico-financiară care influențează modul de organizare a contabilității importului în comision la SCE se referă, ca și în cazurile precedente, la relațiile economice ale acestora, la fluxul mărfurilor importate și la relațiile financiare.

Relațiile economice ale SCE pentru realizarea importului în comision au ca bază juridică contractele încheiate cu beneficiarii de import, cu furnizorii externi și cu prestatorii de servicii.

Cu beneficiarii de import SCE încheie **contracte de comision**. Acestea pot fi contracte cadru, anuale, dacă între cele două părți există relații permanente sau pot fi încheiate pentru fiecare operațiune de import dacă relațiile dintre cele două părți sunt întâmplătoare.

Contractele de comision sunt, în esență, contracte de prestări servicii și cuprind între altele: drepturile și obligațiile celor două părți cu privire la derularea importului; mărimea cotei de comision datorată de beneficiarii de import ; modul de decontare a importului între cele două părți: dacă avansul se încasează numai în lei sau în lei și în valută, dacă facturarea cheltuielilor în contul beneficiarilor de import se face o singură dată la încheierea operațiunilor de import sau etapizat, dacă diferențele de cheltuieli și de curs valutar care apar se decontează sau nu distinct.

Cu furnizorii SCE încheie **contracte economice internaționale** în care titulare ale contractelor apar SCE importatoare. Mărfurile obiect al contractelor externe, prețurile externe și condiția de livrare (FOB portul străin de încărcare, CAF sau CIF portul românesc de descărcare) se negociază de SCE importatoare cu acordul prealabil al beneficiarilor de import sau în conformitate cu prevederile exprese ale contractelor de comision.

Mărfurile care fac obiect al importului în comision nu sunt gestionate de SCE importatoare. Ele sunt dirijate de la vamă direct beneficiarilor de import. În consecință, mărfurile în cauză nu sunt evidențiate la SCE importatoare cu ajutorul conturilor de stocuri.

Relațiile financiare ale SCE privind importul în comision privesc, în fapt, decontările efectuate care se fac pe fluxul invers al circulației mărfurilor, așa cum se prezintă în continuare.

1. Inițial, SCE importatoare încasează de la beneficiarii de import **un avans** (în lei sau în lei și în valută) utilizabil pentru plata cheltuielilor externe, a taxelor datorate în vamă, a diverselor cheltuieli interne și pentru realizarea comisionului cuvenit.

Momentul încasării avansului depinde de modalitatea de decontare a mărfurilor importate cu furnizorii externi. Dacă decontarea se face prin incasso-documentar, încasarea avansului se face pe baza unei facturi proformă a cărei valoare exprimă cheltuielile până în vamă, inclusiv taxele datorate în vamă și alte cheltuieli. Dacă decontarea se face prin acreditiv documentar, încasarea avansului se face practic în două etape: în prima etapă se încasează avansul necesar deschiderii acreditivului, iar în a doua etapă restul avansului (pentru alte plăți externe, interne etc). Se înțelege că încasarea avansului pentru deschiderea acreditivului are la bază tot o factură proformă, întocmită însă pe baza prevederilor contractului de export.

2. După încasarea avansului se procedează la efectuarea **plăților privind importul**. Se achită mai întâi furnizorii externi. Dacă avansul necesar s-a încasat de la beneficiarii de import în lei, se procedează la cumpărarea de valută de pe piața valutară, iar diferența de curs valutar dintre cursul de cumpărare al valutei și cursul din declarația vamală de import (D.V.I.) se regularizează cu beneficiarii de import. Dacă avansul s-a încasat în valută, diferența de curs valutar dintre

cursul de la data încasării și data plății valutei se evidențiază ca o cheltuială financiară sau ca un venit financiar din diferențe de curs valutar care nu afectează însă gestiunea SCE importatoare. Aceste diferențe se regăsesc în soldul contului 5124 „Conturi la bănci în valută” la sfârșitul anului și se înregistrează ca venit, respectiv ca o cheltuială financiară, anulând efectul înregistrării de la data plății.

Plățile către prestatorii de servicii externe (transport, asigurare etc) urmează aceleași principii. Plățile interne de transport-manipulare se efectuează din avansul încasat în lei.

3. După derularea tuturor operațiunilor privind importul se procedează la **regularizarea cu beneficiarii de import**. În acest scop se compară avansul încasat cu cheltuielile efectuate, inclusiv comisionul convenit, iar diferența se regularizează prin încasare sau plată după caz.

Regularizarea se face distinct pentru avansurile încasate în valută și cele încasate în lei.

4. TVA încasată aferentă mărfurilor importate în comision se plătește de titularii operațiunilor de import, adică de SCE importatoare, dar se deduce numai de către beneficiarii de import. În ce privește TVA aferentă comisionului facturat beneficiarilor de import, aceasta se contabilizează în mod obișnuit la SCE importatoare ca TVA colectată.

Particularitățile structurii cheltuielilor și veniturilor. Derularea importului în comision ocazională cheltuieli și generează venituri similare importului pe cont propriu. Întrucât SCE importatoare sunt prestatoare de servicii (mărfurile aparținând beneficiarilor de import), ele reflectă în gestiunea proprie:

- ca și cheltuieli, pentru cele generale efectuate (salarii, întreținere și reparații, poștă etc);
- ca venituri, doar comisionul de import;
- restul plăților privind mărfurile: plățile către furnizorii externi, către prestatorii de servicii, plățile în vamă și încasările efectuate sunt evidențiate direct cu ajutorul conturilor de terți și de trezorerie fără a afecta gestiunea SCE importatoare.

CONTABILITATE DE GESTIUNE

(Iacob C., Ionescu I., Goagăra D. – *Contabilitate de gestiune conformă cu practica internațională*, Editura Universitaria, Craiova, 2007, pag. 14-18, 21-46, 82-90)

1. CONCEPTUL DE COSTURI ȘI ROLUL LOR ÎN LUAREA DECIZIILOR

Costul este o categorie economică universal acceptată și are la origine verbul latin “*constare*”, care înseamnă a stabili, a fixa ceva, verb din care s-a desprins noțiunea de “*costa*” pentru a exprima “cât s-a consumat sau s-a plătit” pentru un lucru sau un obiect. Ulterior, de la această noțiune s-a ajuns la noțiunea de cost, al cărui conținut este legat de un consum de valori care l-a ocazionat și care, pentru a putea fi reflectat, trebuie să aibă la bază expresie valorică. Având în vedere sursa de informații (contabilitatea financiară) rezultă că, privite sub acest aspect, *costurile sunt sinonime cu cheltuielile*.

Consumurile de valori fiind efectuate în scopul obținerii unui produs, unei lucrări sau prestării unui serviciu conduc la efectuarea unei calculații pentru a fi posibilă însumarea lor, iar rezultatul obținut constituie un indicator sintetic cunoscut sub denumirea de “*cost de producție*”.

Din punct de vedere practic, consumurile de valori, în majoritatea întreprinderilor, nu se efectuează pentru obținerea unei singure unități de produs, lucrări sau serviciu, ci pentru o cantitate determinată, în funcție de specificul procesului tehnologic și modului de organizare a procesului de producție. În acest context, *costul unitar al produsului* constituie un indicator determinat pe baza unui calcul matematic, ca raport între expresia valorică a consumurilor de valori (cheltuielile) pe care le efectuează o întreprindere cu obținerea și desfacerea producției sale, pe o anumită perioadă de gestiune și cantitatea de produse, de lucrări sau servicii.

Teoria economică definește costul ca fiind “acea parte a prețului de vânzare a unui bun economic care compensează cheltuielile suportate de unitățile economice pentru producerea și